

TAŞ EVİN KARNINDAKİLER

Ayşe Ünüvar

■ Kafasında koyu sarı cümleler vardı. Sustu ve kimseye söylemedi. İlk bulduğu çeşmeye eğildi, çarpa çarpa yıkadı yüzünü. Ayılmamıştı. Yenilir yutulur sözler değildi duydukları. Ya gördükleri! Gördüklerine ne demeli? Kör olmayı yeniden diledi. İnsan hayatın bir yerinde dimdik dikilmeli ve geri kalan yerleri kör bir makasla kesip atmalydı. O yer bu yerdi işte. Kesmek... Kesip atmak... Olmamış gibi yapabilir miydi? Ya da görmemiş gibi. Hadi yaptı kalbine ne diyecekti... Kimse süttten çıkma ak kaşık değildir derdi büyükler! Ak kaşık olmak zordu insan için. İnsan, renkten renge girmese nasıl katlanacaktı bu hayata? Neden katlanmasındı? Yüzüne bir daha su çarptı. Bir daha, bir daha... İlk tuttuğu oruç geldi aklına. Dayanamamış, buz gibi sularla yıkayıp durmuştu yüzünü. Hangi su ayardı insandan kalma bu kiri? Hangi adımla varırdı çocukluğuna? Çeşmeye yaslanıp gökyüzüne bakarlardı. Çocuktular. Çocuklardı. Rengârenk kelimeleri vardı koşup oynarken. Toprak, yeşil sulu meyveler ikram ederdi durmadan. Kimin eriği, hangi bahçenin kirazı düşünmeden çalıp, ceplerini doldurur, mayhoş haydar elmalarını tek ısırişta bitirme yarışına girerlerdi. Tarla, bağ, bahçe kıyılarına ekilen olgun nohutları aşırıp ateşte üterlerdi. Büyük çocuklar, sırf bunun için ceplerinde kibrit taşır, bu çeşmenin arkasındaki yıkık duvarın yanına çalı çırpı biriktirip çakarlardı kibriti. Yemelere doyamazlardı sonra. Önce dalları yanardı, çıtır çıtır. Sonra kapçıkları ütülür ve pıt pıt köze düşerdi kızarmış toplar. Çok ütülen nohut sertleşir ve dişini kıran çocuklar olurdu. Erbablıca üten, saçak köklerden sıkıca kavrar, dalları döndüre döndüre nohut kapçıklarını ateşe değdirir. Çeker değdirir, çeker değdirir ve yavaşıca ateşe düşürür, sonra diğeri elindeki ucu yanmış değneği ateşe dürterek, kızarmış nohutları kenara çıkarırdı. Gözü açık çocuklar, kenara çekilecek ilk nohuda uzanır ve eller birbirine girerdi. Çalarken birlik, yerken ayrılık vardı ama küçükleri kollayan büyük abi ablalar da yok

değildi. Ateşten, ütölmüş nohut almak, tarladan çalmaktan daha bir zordu ama her çocuğun payına da düşerdi bu nohuttan. Eller, dudaklar hatta yanaklar bile kapkara ise boyanırdı. Herkes diğerine bakıp güler, biri ötekinin yanına kara bulaştırmaya çalışır ama eve varmadan bu çeşmede, yüzler gözler hatta eller ayaklar bile pirüpak edilip öyle yola düşülürdü. Anne, babalar çalındı nohut ütöldüğünü bilir, anlar, ses etmez ama ertesi gün tarla, bahçe sahibinden helallik alırlardı. Yüzler yoktu. Gözler, eller, sesler, kızlar, oğlanlar da yoktu... Çeşmenin taşlarına oturup, sırtını eskilere dayadı. Konuşmak, duyulmak, anlaşılmaq istedi. Öylece... Gelip geçenden ne bakan ne de soran vardı. Kimdi bu kadın, kimsenin umurunda değildi. Delice koşmak, çocukluğuna varmaktı tek derdi. Artık ne çocukluğu vardı ne de ayakları koşuyordu. Direndi, kalktı. Akşamüstüydü. Kimseye yol sormadı. Soramadı. Arkada patika bir yol vardı, kıyısında badem ve söğüt ağaçları. Adımladı biraz. Her yer ev olmuş, binalardan gökyüzü görünmüyordu. Aklına ilk gelen karakavak ağacı oldu. Onu bulursa yolu, evinin yolunu bulacak, çocukluğuna varacak, hikâyesiyle kucaklaşacaktı... Adımladıkça yoruldu. Yoruldukça oturdu. Buralar oralar değildi. Rüzgâr başka esiyor, çiçek başka kokuyordu. Hoş, çiçekler çocukluğundan kalma; hüsnüyusuflar, kadifeler, karyagdırlar, kuşagzılar, kirpiller de değildi ama neyse! Niye gelmişti? Tanıdık tek ses, tek nefes, tek resim, tek isim bulmaya değil mi? Yoktu işte! Ne diyecekti doktora? Vardım ama bulamadım mı? Hiç mi bir şey kalmamıştı? Çeşme o çeşme olsa da yüzyıllık taşlarına beton atılmış, rengârenk boyalarla sevgi, nefret, küfür sözleri yazılmıştı yüzüne. Orası burasıydı. Burası olmalıydı. Ağacın tam karşısına denk gelirdi o dağ. Biraz daha yürüyünce ikinci çeşme, yanında da onların evi. İhtişamlı. Büyük. Reçine kokan ev herkesin dilindeydi o zamanlar. Dağa baktı. Hava kararmaya an kolluyordu. Yanından birkaç adam geçip gitti. Bir şeyler sormak istedi. Yapamadı. Dilini bilmediği bir yerde hissetti kendini. Ya da sesi çıkmıyordu. Davetkâr değildi, kurt, kuş, rüzgâr ve insan! Geldiğine bin pişman, “Döneyim...” dedi içinden ama yediremedi kendine. Eski rüzgârların, akan çeşmelerin, dikilen ağaçların, yerli yerinde duran dağların ve annesinin ve babasının ve kalbinin hatırına adımladı yeniden. İkinci çeşme yoktu. Bakkal da. Okul da. Pelit ağacı da. Altında oynayan çocuklar da... Ev neredeydi? Göğü perdeleyen apartmanlardan hangisi, onların evinin yerine dikilmişti? Evlerinin köşesindeki bakkal. Dilik bakkal. Horoz şeker aldıkları. Çatapat sattığı için -oğlanlar kızlarımı korkutuyor diye- babasının kızdığı bakkal. Babası ofisten emekli, memur Ahmet amca. Mahalleli sever, sayar. “Ne baba adamdır, bütün kızlarını okuttu adam etti.” derler. Okuduk. Adam olduk. “Çocukluğumuzdan koştuk, buraları unuttuk.” dedi yavaşça ve bulduğu ilk duvarın kıyısına çöküp uyudu. Rüyasında ahşap merdiveni iki adım edip indi. Annesi tüm mahallenin kadınlarıyla batırık yoğuruyordu. Melamin tabaklarda rengârenk turşular. Söğüş doğranmış salatalık, domates, soğanlar. Bakır süzeklerde bahçeden yenice yolunmuş marul, nane, kuzukulakları. İçine bolca doğrasaydın da mayhoşça yeseydik diyen kadınlara, “Bolca doğradım, yanına da yıkadım. Dürer dürer yersiniz.” diyen annesi... “Kuzukulağı bin derde şifaymış meğer. Şekere birebir, dedi doktor.”

diyen yaşlıca kaynanalar... “Asma yaprağı da haşladın mı kızzz? O da pek yakışır batırığa, sulu sulu dürer yeriz!” diyen eltiler, görümceler... Seriver sofraya bezini. Altına kasnak. Üstüne düğün sinisi, dök içine batırığı. Çocuklarınıkini ayır tepsiye. Yay kıyısına marul, yaprak, kuzukulağını. Aç ortasını koy turşu tasını. Taze soğan yok mu tazece yeseydik. Erkeğe kalkmış, yolmadım abla! Olsun varsın, haftaya da salçalı papara yapar afiyetle yeriz. O neymiş hammacığım? Bilmez misiniz kızzz anam? Deyiver de bilelim Şerif hamma! Soğan dürüldü erkeğe kalktı mı ya! Kalktı! Bekle, kartlaşsın bir eyice. Var bir bir kes, yıka, incecik kıy, zeytin yağında kavur, içine biraz domates salçası, biraz biber daha da kavrukla. Rengi dönünce bir avuç taze lor! Lor erimeye durunca üzerine tuz, pul biber attın mı papara hazır sana. Ban yufkayı keyfine bak! Al sana fakir yemeği! Biz bunu bilmeyiz ki Şerif hamma! Bana da kaynanam öğrettiydi nurdada yatsın! Sen de nurda yat, öğrendik senden! Dur anam dur Allah gecinden versin! Bir ayağım çukurda gelinler, alınmaya bakma gayrı! Dedim duydunuz, nimeti boşa götürmeyin, avradın eyisi tuzu da yağı da bir cimbit atar yemeğe, erini yermez, yoğu var eder... Şerif hammadan avratlık dersini de aldık, haydi buyurun batırık eskimesin hanımlar!

Kadınlar sini başında, çocuklar merdiven altında tepsiye yumulur, kimin ne yediği, ne kadar yediği belli olmadan zaman geçer giderdi... Gülüş oynaş her gün başka bir komşunun evine toplanılır, Allah ne verdiyse yenilir içilir, şakalar, deyişler, meseller kırar geçirirdi ortalığı. Sonra çocuklar taş evin bahçesine çıkar, kuyu başında kendince oyunlar oynar, büyükler de uyarmak için iki de bir dışarı seslenirlerdi. Kuyu başında bir dut ağacı vardı. Yaşlı, içi oyuk! Yıkılacağından korkan büyükler, çocukların altında oynamasını istemezler, çocuklar da aksi gibi o ağacı çepeçevre sarıp el ele oynarlardı. Taş ev; eski, yıpranmış, şehrin ekâbir kısmından kalmış, babamın emekli parasıyla alınmış bize yuva, mahallenin çocuklarına da oyun bahçesi olmuştu. Gece yaralarına kadar çocuk cıvıltısı saklayan, dışı taş içi ahşap bu evin, derin hikâyesini kimseler bilmezdi. Biz de bilmezdik ama ev çok güzel kokardı. Ruhunda, ruhumuza iyi gelen, gireni sakinleştiren, gülümseten, mutlu eden bir yan vardı. Bu neydi hiç bilmem ama huzur arayan herkes o kapıyı bir sebeple mutlaka çalar, geri çevrilmezdi. Uzaklara gittiğim, başka evleri yuva bildiğim zamanlarda fark ettim bunu. Taş evin koynunda bir toprak, bir ağaç, bir taş huzuru saklıydı. Bu saklanmışın hatırı, yıllar sonra beni buraya, doğduğum topraklara getirdi ama ne o ev ne kuyu ne bahçe ne de dut ağacı vardı şimdi. Uyanıp ilk zile bastım. Ses yok. İkinci, üçüncü, dördüncü zile derken bir adam geldi. Kapı görevlisi imiş. Eskiye anlattım ona, kuyunun soğuk suyundaki lezzeti, yaşlı dutun kurusunu önlük cebime katıp, arkadaşlarımla paylaştığımı, kadın kısmının batırık yemeye değil de yârenliğe doyamadığını, erkek soğandan yapılma salçalı paparadan sonra Şerif hammanın öldüğünü, salçalı paparayı yapmak için gittiğim şehirlerin pazarında soğan erkeği aradığımı, bulduğumu, yemeğini yaptığımı, tarifini pazarcıların karısına not edip ilettiğimi, tadının doyumsuz olduğunu, doğduğum şehirde ayrıca vişne, ekmek ve labada paparası yapıldığını da

anlatıp her seferinde burayı, bu evi, bu şehri, bu toprağı andığımı anlattım da anlattım. Garip garip yüzüme bakıp, yıllardır apartmanın görevlisi olduğunu, ne kuyu ne ağaç ne de ev gördüğünü söyleyip durdu art arda... Aldırmadım! Ya kuşlar dedim, onlar da mı yok? Çocuklar, oyunlar, kadınlar da mı yok? Ya koku? Nohut kokusu da mı yok? Elleri, yüzleri, gözleri kapkara eden... Yok, dedi adam yok! Kovar gibi bir işaret yaptı ardından. Olduğum yere düştüm. Hayat düştü. Anılar, sevgiler, düşler, yarınlar, akrabalar, hısımlar düştü sonra. Uyandığım dan da uyandığım da, kafamda koyu sarı cümleler vardı. Sustum ve kimseye söylemedim. Kör olmayı yeniden diledim. Hayatımın bir yerinde dimdik dikilmeli ve geri kalan yerleri kör bir makasla kesip atmalıydım. O yer bu yerdi işte. Kesmek... Kesip atmak... Kestim attım sonra.